IV № 1012 1

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТѢ ИМОТИ
ИНСТИТУТЪ ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА

Ун. библиотека
ПЛОВДИВ
Нар. Инв. № 146
1946

УПЖТВАНЕ № 33
(ТРЕТО ИЗДАНИЕ)
ДЕКЕМВРИЙ 1941 ГОД.

Следъ като прочетешъ това упжтване предай го на приятелитѣ си, за да го прочетатъ и тѣ.

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ

СИВИЯТЪ ЧЕРВЕЙ (AGROTIS SEGETUM SCHIFF.) И БОРБАТА СЪ НЕГО

Сивиятъ червей е единъ много голѣмъ вредитель по културнитѣ растения у насъ. Разпространенъ е навсѣкжде изъ страната и напада различни видове полски и градински растения като: лукъ, дини, пъпеши, краставици, слънчогледъ, спанакъ, памукъ, картофи, тикви, зеле, рѣпа, царевица, ръжь, пшеница тютюнъ, салати, моркови, цвекло, конопъ и др. Напада както коренитѣ и клубенитѣ на растенията, а така сжщо и нѣжнитѣ имъ сочни листа и стъбла. Освенъ това напада още лозата и младия разсадъ отъ ела, букъ, боръ, джбъ, кестенъ и др.

Презъ нѣкои години той се размножава извънредно много и тогава нанася голѣми щети на земедѣлскитѣ стопани.

ОПИСАНИЕ И ЖИВОТЪ НА ВРЕДИТЕЛЯ.

Сивиятъ червей е гжсеницата на една нощна пеперуда. Той има голо, дълго, цилиндрично тѣло съ сивоземлисть цвѣтъ и три надлъжни линии по гърба. Отъ долната страна гжсеницата е свѣтло сива до пепелява. Има 16 крака. Израстлитѣ гжсеници сж често съ свѣтлозеленикавъ цвѣтъ и матова лъскавина.

Пеперудата е дълга отъ 18 до 22 мм., а измѣрена при разперени криле — 35 до 42 мм. Преднитѣ й криле сж сивокафяви, а по нѣкога съвършено тъмни, съ по три петна: бъбрековидно, клиновидно и кржгло, които сж обкржжени съ по една по-свѣтла ивичка. Заднитѣ криле сж седефено-сиви, покрая съ ресни, които сж ограничени отъ вжтрешната страна съ тъмна

лента. Пипалата на мѫжкитѣ сѫ дебели и гребеноподобни, а на женскитѣ — тънки и четинкоподобни.

Яйце. Прѣсноснесеното яйце има млѣчно-бѣлъ цвѣтъ, но следъ това потъмнява и приема синкавъ отенъкъ. Дължината му е около 5 мм.

Какавидата е червено-кафява съ две шипчета на задния край и дължина 18 до 22 мм.

Животъ и развитие. Този вредитель презимува въ земята въ форма на млада гѫсеница. За тази цель се заравя въ земята но не по-дълбоко отъ орния пласть. Презъ априлъ, май, гѫсеницата се предвижва къмъ повърхния пласть на почвата и излиза да се храни, а следъ това какавидира на дълбичина до 5—6 см. въ особенъ, изработенъ отъ нея, землистъ пашкулъ.

Излитането на пеперудитѣ отъ първото поколѣние започва отъ втората половина на м. май и продължава обикновено до края на юний. Летенето имъ трае нѣколко месеца. Денемъ пеперудитѣ се криятъ подъ сухата трева, подъ буцитѣ, камънитѣ и пр. отъ кѫдето излизатъ вечерь, следъ залезъ слънце, и летятъ до разсъмване. Презъ нощния летежъ се извършва яйцеснасяне. Всѣка женска снася отъ 200 до 2,500 яйца. Последнитѣ се полагатъ по различни плѣвелни растения като: поветица, слѣзъ, ланцетникъ, паламида и др., а сѫщо и по културнитѣ растения, както и по самата почва, по сухитѣ остатъци отъ слама, чокани и др.

Въ зависимость отъ температурата на въздуха, отъ яйцата се излюпватъ следъ 6 до 17 дни малки гѫсенички. Последнитѣ се криятъ презъ деня подъ сухитѣ листа, камънитѣ и пр., а презъ нощьта прилазватъ по растенията за да се хранятъ. Гѫсеницитѣ се събличатъ петь пѫти. До третото събличане, времето между отдѣлнитѣ събличания се равнява на 3—4 дни, а презъ следващитѣ стадии — на 5 до 8 даже и до 10 дни. Изобщо, времето за пълното развитие на гѫсеницата, отъ излюпването на яйцето до какавидирането, се равнява на 24 до 30 дни. Обикновено, масовото какавидиране на гѫсеницитѣ се извършва въ началото на м. юлий. Следъ две-три седмици излизатъ пеперудитѣ отъ второто поколѣние, които летятъ презъ края на м. юлий, августъ, та дори до септемврий. Презъ това време тѣ снасятъ яйцата си и по-нататъкъ се повтаря сѫщиятъ цикълъ на развитие. До есеньта, обаче, не се извършва цѣлото имъ развитие, а спира до стадия гѫсеница, която презимува въ почвата.

Напролѣть, съ затопляне на времето, гѫсеницитѣ се пробуждатъ да се хранятъ много усилено. Тогава тѣ сѫ най-опасни за

растенията. Както се спомена по-горе, презъ деня тѣ се криятъ въ почвата, най-често около растенията и лесно могатъ да се намѣрятъ тамъ, като се разрови внимателно почвата около тѣхъ.

Характеръ на повредитѣ. При лозата, сивиятъ червей изгризва най-често пѫпкитѣ и ластарчетата ѝ. По този начинъ се намалява дохода отъ нея. Обаче, той вреди особено много на младитѣ и не добре вкоренени лозички въ садоветѣ и тироветѣ на пипинериитѣ, кѫдето отъ честитѣ огризвания на зеленитѣ части може да се причини изсъхване на самитѣ лозички.

По зимнитѣ посѣви, гѫсеницитѣ, прегризватъ презъ есеньта поницитѣ, по-нататъкъ и листата и то често до основитѣ, вследствие на което посѣвитѣ се силно разрѣждатъ, а понѣкога се оголватъ цѣли полета. Смѣта се, че ако на 1 кв. м. има 13—14 гѫсеници, тѣ сѫ достатъчни да унищожатъ посѣва.

Салати, дини, пъпеши, краставици, фасулъ, цвекло и др. се повреждатъ най-чувствително, когато сѫ съвсемъ млади, по на две листенца, понеже презъ тази имъ възрасть гѫсеницитѣ ги преяждатъ най-често до основата на стъблото. При вече развититѣ растения повредитѣ отъ сивия червей биватъ по-значителни, понеже се изразяватъ само въ частично огризване на листата.

На картофитѣ, цвекловитѣ глави и др. кореноплодни и клубеноплодни, често се забелязватъ дълбоки входове направени отъ сивия червей. Но той е най опасенъ, когато се загнѣзди въ лехитѣ съ разсадъ, защото тамъ той е въ състояние само за нѣколко дни да ги унищожи напълно. Изобщо вредитѣ, които причинява сивиятъ червей на различнитѣ кулурни растения сѫ голѣми и разнообразни и то особено презъ години, когато се размножи масово.

СРѢДСТВА ЗА БОРБА.

Като по-лесно приложими и по ефикасни мѣрки и срѣдства за борба съ сивиятъ червей, могатъ да се препорѫчатъ следнитѣ.

1. Рѫчно събиране на гѫсеницитѣ. Този начинъ за борба се практикува най-много при лозарството и при нападнатитѣ лехи съ разсадъ, а при други случаи по-рѣдко защото е доста муденъ. За цельта се постѫпва така: сутринь рано се преглеждатъ културитѣ, за да се открият прѣсноповреденитѣ растения разравя се съ рѫце внимателно почвата около тѣхъ и се събиратъ червеитѣ, които сѫ се скрили тамъ. Това трѣбва да се

прави нѣколко сутрени подъ редъ. Този начинъ, както казахме е много скжпъ, но е много ефикасенъ. Малки деца, напримѣръ, биха могли много лесно да извършатъ тази робота.

2. Пржскане на растенията съ отровни разтвори. Най-подходящо срѣдство за цельта се явява парижката зеленина. Количеството на последната въ разтвора трѣбва да бжде отъ 150 до 200 гр. на 100 литри вода. Разтворътъ се приготовлява по следния начинъ: парижката зеленина се поставя въ нѣкой бракуванъ глиненъ сждъ, налива се постепенно по-малко вода и се разбърква на гжста кашица. Следъ това се разрѣжда, налива се въ сжда съ предварително отмѣрената вода и се разбърква добре. Отмѣрва се отъ 4 до 5 пжти повече въ сравнение съ парижката зеленина, прѣсно гасена варь и се разтваря въ отдѣленъ сждъ, следъ което се сипза бавно, при постоянно бъркане въ сжда съ разтворената вече парижка зеленина. Този разтворъ се утаява много лесно, затова трѣбва винаги да се разбърква преди да се напълни пръскачката, а сжщо и последната да се разклаща по-често презъ време на пръскането.

Трѣбва да се знае, че парижката зеленина причинява изгаряне на нѣжнитѣ растения и затова при пръскането имъ, количеството на парижката зеленина не бива да надминава 150 гр. на 100 литри вода. При житнитѣ и други по-груби растения, парижката зеленина може да бжде увеличена до 200—250 грама. Обратно, при много нѣжни растения тя трѣбва да се намали даже до 100—120 грама за 100 литри вода.

При цвеклото (въ късна стадия), картофитѣ и др. подобни култури, пръскането не дава задоволителни резултати, защото въ повечето случаи сивиятъ червей поразява кореновата шийка или пъкъ се вдълбава въ главитѣ, или въ клубенитѣ имъ. Въ такива случаи трѣбва да се прилага ржчно събиране.

3. Изтравяне съ примамки. Тази мѣрка може да се прилага, когато сивиятъ червей се появи на малки площи. Примамкитѣ се праятъ по следния начинъ: взиматъ се 2·5 кгр. пшеничени трици, 80 гр. парижка зеленина и 0·2 литра меласа. Меласата се разтваря въ $^1/_2$ литъръ гореща вода и се разрѣжда още съ 1·5 литра вода. Следъ това, така подсладената вода, парижката зеленина и трицитѣ се размѣсватъ и смѣстьта се разхвърля вечерь изъ нападнатитѣ мѣста. Презъ нощьта гжсеницитѣ излизатъ, ядатъ лакомо отъ сладката примамка и се изтравятъ. Опититѣ сж показали, че по този начинъ се добиватъ най-задоволителни резултати когато сж нападнати млади растения, понеже тогава всички червеи излизатъ на повърхностьта на почвата за да се хранятъ съ нѣжнитѣ имъ части.

Освенъ тази примамка, приготвя се и единъ другъ видъ, а именно: вематъ се картофени стъбла или цвеклови листа, накисватъ се въ разтворъ отъ една часть меласа, една часть вода и 10 до 15 гр. парижка зеленина (или мишеморъ на 1 литъръ разтворъ) и се разхвърля по нападнатитѣ мѣста.

Друга една примамка се приготовлява по следния начинъ: накисватъ се цвеклови рѣзанки въ смѣсь отъ една часть парижка зеленина на 5 части меласа. Следъ това се поизсушаватъ малко и се разхвърлятъ изъ нападнатото мѣсто. Установено е, че на единъ декаръ площь се изразходватъ около 13 килограма цвеклови рѣзанки, 700 грама меласа и 140 грама парижка зеленина.

Понеже така приготвенитѣ примамки сж много отровни, то трѣбва да се внимава да не бждатъ изядени отъ домашнитѣ животни.

4. Унищожаване на сивия червей чрезъ подържане черна угарь въ силно нападнатитѣ площи. Както бѣше поменато по-горе, сивиятъ червей живѣе и презимува въ почвата. Ако силно нападнатитѣ мѣста се оставятъ следващата година въ угаръ, то червеитѣ, ще бждатъ лишени отъ храна и ще измратъ. Много по-добре би било, ако угарьта се разбърква по-често презъ лѣтото, понеже много отъ червеитѣ, а сжщо и какавидитѣ, ще бждатъ смачкани при обработката. Отъ друга страна липсата на каквато и да било растителность по черната угарь ще ги умори отъ гладъ.

Никола Стателовъ

ЗЕМЕДЕЛЦИ,

Болестите и неприятелите на земедѣлскитѣ култури намаляватъ силно вашитѣ доходи. Противъ много отъ тѣхъ науката е дала сигурни и ефтини срѣдства. Съ малки усилия вие можете да се гарантирате противъ повреди отъ болести и неприятели и да увеличите доходитѣ си. Болестите и неприятелите по земедѣлскитѣ култури не се дължатъ на времето или на грѣшки въ обработката. Тѣ се причиняватъ отъ разни паразити, както тѣзи при човѣка и животнитѣ. Не оставяйте болестите и неприятелитѣ да Ви лишаватъ отъ плода на вашия трудъ, а се отнасяйте редовно за съветъ до Института за защита на растенията който дава съвети и упѫтвания безплатно.

Адресъ на Института е:

Институтъ за защита на растенията

Булевардъ „Симеонъ Князъ Търновски", № 2 — София

Пощенска кутия 238 Тел. 2-32-62

Материалитѣ за изследване (на тежесть до 500 грама) да се изпращатъ като мостра безъ стойность, като се придружаватъ винаги съ подробна обяснителна бележка (освенъ отдѣлно изпратено писмо).
